

PAPER

# OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TEXNOLOGIK TA'LIM FANINI O'QITISHDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI VA VAZIFALARI, AFZALLIK VA KAMCHILIKLARI

Ibragimov Sherzod Shavkatovich<sup>1,\*</sup>

<sup>1</sup>Urganch davlat pedagogika instituti Aniq va amaliy fanlar fakulteti Texnologik ta'lim kafedrası o'qituvchisi

\* ibragimov@gmail.com

## Abstract

Ushbu maqolada sun'iy intellektning oliy ta'lim muassasalarida texnologik ta'lim fanini o'qitishdagi o'rni va vazifalari tahlil qilinadi. Sun'iy intellekt ta'lim jarayonini optimallashtirish, individual yondashuvni shakllantirish, baholash tizimlarini avtomatlashtirish va amaliy mashg'ulotlarni rivojlantirish imkoniyatlarini yaratadi. Shuningdek, maqolada sun'iy intellektning afzalliklari va ehtimoliy kamchiliklari, texnologik ta'limni rivojlantirishdagi istiqbollari yoritilgan.

### Key words:

sun'iy intellekt, texnologik ta'lim, oliy ta'lim, avtomatlashtirish, baholash tizimi, interaktiv ta'lim, raqamli texnologiyalar.

## Kirish

Sun'iy intellekt (SI) zamonaviy ta'lim tizimida inqilobiy o'zgarishlarni amalga oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim muassasalarida texnologik ta'lim fanini o'qitishda SI algoritmlari o'quv jarayonini optimallashtirish, interaktiv o'qitish uslublarini tatbiq etish va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolada sun'iy intellektning texnologik ta'limdagi vazifalari, afzalliklari va kamchiliklari, shuningdek, uning ta'lim jarayoniga integratsiyasi tahlil qilinadi.

## Adabiyotlar shahri

### Sun'iy intellektning Texnologik ta'limdagi asosiy vazifalari va shaxsiylashtirilgan ta'lim muhitini yaratish

SI har bir talabaga individual yondashuvni taklif qiladi, ularning o'quv darajasini tahlil qilib, mos materiallarni tavsiya qiladi. O'quv jarayonini real vaqt rejimida kuzatish va talabalar faolligini oshirish imkonini yaratadi. Zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt (SI) ta'lim jarayonini avtomatlashtirish, individual yondashuvni ta'minlash va samaradorlikni oshirish uchun keng qo'llanilmoqda. Ayniqsa, texnologik ta'lim sohasida SI o'quv

jarayonini interaktiv, moslashtirilgan va natijador qilishda muhim rol o'ynaydi.

### Interaktiv va adaptiv o'qitish tizimlari

SI asosida ishlab chiqilgan virtual laboratoriyalar o'quvchilarga amaliy mashg'ulotlarni interaktiv shaklda bajarish imkonini beradi. O'qitish jarayonida talabalar xatolarini aniqlab, ularga darhol to'g'ri yechimlarni ko'rsatish orqali ta'lim samaradorligini oshiradi. Zamonaviy ta'lim tizimi interaktiv va adaptiv o'qitish usullarini joriy etish orqali talabalar va o'quvchilarga individual yondashuvni taklif qilmoqda. Bu tizimlar o'quvchilarning qobiliyatlarini, bilim darajalarini va qiziqishlarini inobatga olib, o'quv jarayonini moslashtirishga xizmat qiladi. Sun'iy intellekt (SI) va ilg'or texnologiyalarning rivojlanishi bu sohada katta imkoniyatlar yaratmoqda.

### Baholash va nazorat tizimlarini avtomatlashtirish

Sun'iy intellekt asosida ishlovchi baholash tizimlari talabalar bilimini tezkor va obyektiv baholash imkonini beradi. O'qituvchilar yuklamasini kamaytirish bilan birga, baholash jarayonida xatolik ehtimolini pasaytiradi. Zamonaviy ta'lim

tizimida baholash va nazorat jarayonlarini avtomatlashtirish o'quvchilarning bilim darajasini aniq baholash, o'qituvchilarning ish yukini kamaytirish va ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Sun'iy intellekt (SI) va raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bu jarayonni yanada samarali qilish imkonini bermoqda.

### O'quv materiallarini yaratish va tahlil qilish

SI avtomatik tarzda darsliklar, testlar, interaktiv o'yinlar va ta'lim simulyatsiyalarini ishlab chiqish imkoniyatiga ega. Talabalar natijalarini tahlil qilib, ularning o'quv yutuqlari asosida takomillashtirilgan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish mumkin. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quv materiallarini yaratish va ularni tahlil qilish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning rivojlanishi natijasida ta'lim materiallarini yaratish, ularni avtomatlashtirilgan tizimlarda baholash va individual ta'lim yondashuvlarini ishlab chiqish imkoniyatlari kengaymoqda.

### Robototexnika va dasturlash mashg'ulotlarini rivojlantirish

Sun'iy intellektga asoslangan dasturiy vositalar yordamida talabalar amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishadi. Dasturlash va avtomatlashtirish sohalariga qiziquvchi talabalar uchun interaktiv o'quv platformalarini yaratish imkonini beradi. Zamonaviy ta'lim tizimida robototexnika va dasturlash mashg'ulotlarining o'rnini tobora ortib bormoqda. Ushbu fanlar talabalar va o'quvchilarni texnologik innovatsiyalar, muhandislik fikrlash va zamonaviy dasturlash ko'nikmalari bilan tanishtiradi. Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish jarayonlari rivojlangan hozirgi davrda bu sohalarini o'qitish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

### Sun'iy intellektning afzalliklari

**Innovatsion o'qitish uslublarining joriy etilishi** – An'anaviy ta'limdan farqli ravishda, SI yordamida o'quv jarayonini interaktiv va moslashuvchan qilish mumkin. Ta'lim jarayonining zamonaviy ehtiyojlariga javob berish va o'quvchilarning bilim olish samaradorligini oshirish uchun innovatsion o'qitish uslublari joriy etilmoqda. Bu usullar an'anaviy ta'limdan farqli ravishda interaktiv, moslashuvchan va texnologiyalarga asoslangan yondashuvlarni o'z ichiga oladi.

**Masofaviy ta'limni rivojlantirish** – Sun'iy intellekt masofadan ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Masofaviy ta'limni rivojlantirish sun'iy intellekt bilan chambarchas bog'liq bo'lib, u ta'lim jarayonining sifatini oshirish, o'quvchilarga individual yondashuvni ta'minlash va masofadan o'qish imkoniyatlarini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi.

**Amaliy mashg'ulotlarning rivojlanishi** – Virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar orqali talabalar o'zlashtirish jarayonini yaxshilaydi. Amaliy mashg'ulotlar ta'lim jarayonining muhim qismi bo'lib, o'quvchilarning nazariy bilimlarini mustahkamlash, real muhitda tajriba orttirish va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Sun'iy intellekt (SI) va raqamli texnologiyalar amaliy mashg'ulotlarni yanada samarali va interaktiv qilish imkonini bermoqda.

**Ta'lim sifatini oshirish** – Shaxsiylashtirilgan yondashuv va doimiy monitoring natijasida talabalar bilimi aniq baholanadi. Ta'lim sifatini oshirish – zamonaviy ta'lim tizimining asosiy maqsadlaridan biri bo'lib, u o'quvchilarning bilim olish darajasini yaxshilash, o'qitish jarayonini takomillashtirish va natijadorlikni oshirishga qaratilgan. Sun'iy intellekt, innovatsion texnologiyalar va zamonaviy o'quv usullari bu jarayonda muhim rol o'ynaydi.

### Sun'iy intellektning kamchiliklari

**Texnologik infratuzilmaga bog'liqlik** – Sun'iy intellektni tatbiq etish uchun oliy ta'lim muassasalari texnik bazani rivojlantirishi lozim.

**Shaxsiy ma'lumotlarning xavfsizligi** – Sun'iy intellekt tizimlari talabalar haqidagi katta hajmdagi ma'lumotlarni yig'adi, bu esa maxfiylik bilan bog'liq muammolarni yuzaga keltirishi mumkin.

**Dasturiy ta'minotdagi xatoliklar** – Sun'iy intellekt tizimlari ba'zan noto'g'ri qarorlar chiqarishi yoki texnik nosozliklarga duch kelishi mumkin.

**O'qituvchilarning rolini kamaytirish ehtimoli** – Sun'iy intellektning haddan tashqari tatbiq etilishi pedagoglarning o'quv jarayonidagi rolini pasaytirishi mumkin.

### Xulosa

Sun'iy intellekt texnologiyalari oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim o'rin tutadi. U shaxsiylashtirilgan o'qitish, interaktiv ta'lim metodlari va avtomatlashtirilgan baholash tizimlarini joriy qilish orqali ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Biroq, sun'iy intellektdan foydalanish jarayonida ehtimoliy kamchiliklarni ham hisobga olish, shuningdek, texnologiyalardan to'g'ri foydalanish yo'llarini ishlab chiqish lozim.

### Adabiyotlar

1. O'zbekiston oliy ta'lim tizimini rivojlantirishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning o'rnini – Cyberleninka.ru
2. Ta'limda sun'iy intellektning o'rnini, imkoniyatlar va muammolar – Cyberleninka.ru
3. Sun'iy intellekt va oliy ta'lim – Elita.uz
4. Ta'limda sun'iy intellekt va innovatsiyalar – Worldofresearch.ru
5. UNESCO. (2021). AI in Education: Challenges and Opportunities.